

Tráth ceiliúrtha agus tráth aire

Nótaí seanmóra

Le haghaidh na sé seachtainí d'am an

© [Jake Khuon](#), [Justin Beck](#), [Moni Sertel](#), [Isidro Vila Verde](#)

Bunaithe ar na prímhleamha a dhéantar ar an Leicseanár Coiteann de réir sheirbhís an Domhnaigh

Ullmhaithe ag an Urramach D Keith Innes d'Eaglaisí le Chéile, An Bhreatain Mhór agus Éire

Is cuid í na nótaí seanmóra seo den chlár acmhainní atá deartha ag Eaglaisí le Chéile, An Bhreatain Mhór agus Éire chun eaglaisí a spreagadh i dtreo Am an Chruthaithe a cheiliúradh idir 1 Meán Fómhair agus 4 Deireadh Fómhair gach aon bhliain. Tugtar tacaíocht ar fáil ansin dóibh siúd a dhéanann ceiliúradh air. Is í an aidhm atá leis ná cosaint chruthú Dé, chomh maith le cothú shlite beatha atá inmharthana. Tagann téama na bliana seo, *An Cruthú faoi Bhláth – Tráth Céiliúrtha agus Tráth Aire*, le Bliain Idirnaisiúnta na hÉagsúlachta Bitheolaí de chuid na Náisiún Aontaithe.

Seachtain 1: 5 Meán Fómhair
Flaitheas Dé, Freagracht Dhaonna

Seachtain 2: 12 Meán Fómhair
Pobal an Chruthaithe Uile

Seachtain 3: 19 Meán Fómhair
Iarbheartaí Sainte agus Ainchirt

Seachtain 4: 26 Meán Fómhair
Ainmhian Airgid agus a Iarbheartaí

Seachtain 5: 4 Deireadh Fómhair
Lá le Naomh Proinsias / Altú an Fhómhair

Focal tosaigh ón Údar

Ní fhéachann na nótaí seo le creatlacha seanmóirí iomlána a thabhairt. Is é atá sa mhéid a chuirtear ar fáil anseo thíos ná rogha pointí tosaigh a bheadh inmholta, chomh maith línte féideartha de thráchtadh an Scríoptúir, agus an corrsmaoineamh fánach. Beidh míniú agus léiriú ag teastáil chun cuid de na téacsanna a chur in oiriúint don chomhthéacs ina gcuirfí in úsáid iad. Fágaim faoi gach aon seanmóirí an cinneadh maidir le conas Briathar Dé a scaipeadh i measc a shainphobail ag ócáidí áirithe, faoi stiúir an Spioraid Naofa.

Tá súil agam go mbeidh na nótaí seo ina gcabhair nuair a bheifear ag iarraidh nasc a léiriú idir an teachtaireacht Chríostaí agus an cheist is práinní a deirtear a bheith ag bagairt ar ár náisiún agus ar ár ndomhan.

Ní bhaineann gach aon téacs le hábhar maidir le misean éiceolaíoch na heaglaise. Táim tar éis díriú orthu sin is mó a bhaineann le hábhar, le tagairt anseo agus ansiúd do na cinn eile.

Seachtain 1: Flaitheas Dé, Freagracht Dhaonna

5 Meán Fómhair – an 14ú Domhnach i ndiaidh na Tríonóide (18 ó cheart)

Irimia 18:1-11	
Leanúnach Irimia 18:1-11 Leabhar na Salm 139:1-5, 12-18 [1-7]	Bainteach le hábhar Deotranaimí 30:15-críoch Leabhar na Salm 1
Filéamón 1-21 Lúcas 14:25-33	

 [Richard Outram](#)

Is cuid bhunúsach é flaitheas Dé de chreideamh an té a dhéanann fianaise ar an mBíobla. Rialaíonn Dia trí ghrá atá naofa agus leanúnach; braitheann an tslí ina bhfaighimid taithí ar ghrá Dé ar na cinní a dhéanaimid sa saol. Cuirtear fírinne fhlaithias Dé i gcothromaíocht trínár gcuid freagrachta. Is é Dia an criadóir; is iad pobail agus náisiúin a dhéanann an chré (5). Ní i gcónaí a thugtar cuspóirí Dé chun críche toisc go gcuireann náisiúin agus pobail ina gcoinne. Ar an ábhar sin – ag breithniú ar an bpróiseas ó thaobh an daonnaí de – d'fhéadfadh Dia deireadh a chur leis an gcéim áirithe sin den tionscnamh chun é a thriail arís ón tús. Feidhmíonn an próiseas ar an dá shlí: d'fhéadfadh pobal tubaiste a thabhairt air féin, ach má thiontaíonn sé arís, agus má théann siad i gcomhair le ceartas agus le heagna, athrófar an breithiúnas; ach don leath eile, má iompaíonn siad ó bhealach Dé tar éis dílseacht a thabhairt dó, tugann siad suas an mhaitheas a bheadh dlite orthu dá bhfanfaidís ar an mbealach ceart (déan comparáid le hEizicéil 33:10-16).

Conas mar a bhaineann an íomhá seo le ceisteanna éiceolaíocha? Dar le fáithe an tSean-Tiomna, ba mar fhreagra ar ghníomhartha daonna a d'fhéadfaí féachaint ar eachtraí sa nádúr. Tá baint ag an nádúr leis an saol daonna, chun maitheasa nó chun donais. Feictear samplaí ó Irimia in 12:10-13; 22:6-9; 31:12-14; chomh maith le Íseáia 24:4-7; agus Hóisís 4:1-3. Tá claonadh againne féachaint ar an díbliú éiceolaíoch mar rud a thagann ar an saol de bharr cúinsí eacnamaíocha, polaitiúla, agus teicneolaíochta; ach tá léirithe ag Michael Northcott go bhfuil taobh spioradálta leis chomh maith: 'Nuair a smaoinítear air i bhfianaise an léamha dhiaga a rinne Irimia ar gheopholaitíocht impiriúil na SeanMheaspatáime, is féidir féachaint ar an téamh domhanda, ar nós dheoraí Sheanlosrael, mar a bheadh siombal den bhagairt ón mbreithiúnas agus den ghealltanas ar shlí mharthana níos fearr ar dhomhan Dé ná an íomhá neoliobrálach d'impireacht an mhargaidh dhomhanda.'¹ Déanann daoine agus créatúir eile gréasán casta de chaidrimh agus tagann siad le chéile nuair a ghlacann siad le breithiúnas agus beannacht Dé. Nuair a fhéachtar ar an sliocht faoi chaibidil anseo sa tslí seo, tuigimid go leanann breithiúnas peacaí éiceolaíocha; ligeann dílseacht inár ndéileáil le domhan Dé dúinn a bheith mar uirlisí agus mar oidhrí ar bheannacht Dé.

Léiríonn cuid mhaith de na léamha eile go mbíonn rogha le déanamh sa deireadh thiar thall. Is cuid é Deotranaimí 30:15-críoch de dheireadh óráide a thug Moses tráth, óráid a thugtar isteach i gcaibidil 29, véarsa 1. Baineann sé le hathnuachan chúnant Dé leis na hIosraelaigh. Is é tír Moab an t-ionad don radharc seo, áit atá ar imeall na tíre tairngire. Mar a tharlaíonn go minic sa Bhíobla, déantar comparáid ghéar sa radharc seo idir fíréantacht agus peaca, beannacht agus breithiúnas. Scoilteann lucht an déachais bhréagaigh an corp agus an spiorad, an éiceolaíocht agus an eacnamaíocht ina dhá leath, agus ní féidir ach leosan creidiúint sa mhéid nach bhfuil baint ag roghanna bunúsacha creidimh leis an ngéarchéim éiceolaíoch. Ó thaobh an duine aonair de, feictear an bunrogha céanna i bhfoirm níos simplí in Leabhar na Salm 1.

In Lúcas 14:25-33, níl i gceist ag Íosa caighdeán an daltachais a íslíú sa treo is nach gcuirfí as do dhaoine a mbeadh sé i gceist acu dul leis. Ní hamháin sin ach leanann éilimh ghéara aon léiriú spéise san obair. Ní hionann an abairt maidir le 'fuath' a bheith ag duine dá chlann agus fiú amháin dá anam féin agus a rá gur cheart dó failliú a dhéanamh ar a chlann, nó gur cheart dó ghráin a bheith aige dó féin. Is é is brí leis ná nár cheart go dtiocfadh aon rud in aon chor salach ar ár ndílseacht do Chríost. Teastaíonn réalachas ón daltachas. Nuair a bheifear ag tabhairt freagra ar an nglaoch ar Íosa a leanúint, caithfear machnamh a dhéanamh ar cad atá i gceist leis. Ní foláir 'an costas a mheas' amhail agus dhéanann lucht tógála, nó lucht feachtas míleata.

Nuair a bheimid ag cur na bprionsabal seo i bhfeidhm ar aire an chruthaithe, beidh orainn a aithint go bhfuil bac ann sa tslí ina dteipeann an rialtas orainn, agus sa tslí ina bhfeidhmíonn an tsochaí. Ach caithfimid fós ár gcinntí féin a dhéanamh mar le slí mhaireachála, le tomhaltas, le claonadh polaitiúil, le nósanna saoire agus mar sin. Braiteach ar ár gcuid neamhfhoirfeachtaí, glaotar i gcónaí chun dul chun cinn sinn i dteannta Íosa, dár sainmhíniú trína nós siúd é féin a thabhairt suas, gan a bheith sásta riamh lenár gcuid leathmhiosúir.

¹ Michael S. Northcott, *A Moral Climate; The Ethics of Global Warming* (London: Darton, Longman agus Todd/Christian Aid, 2007) 15.

Seachtain 2: Pobal an Chruthaithe Uile

12 Meán Fómhair – 15^ú Domhnach i ndiaidh na Tríonóide (19 ó cheart)

Irimia 4:11-12, 22-28	
Leanúnach Irimia 4:11-12, 22-28 Leabhar na Salm 14	Bainteach le hábhar Eaxodus 32:7-14 Leabhar na Salm 51:1-11
1 Tiomóid 1:12-17 Lúcas 15:1-10	

 [Martin Heigan](#)

Samhlaítear breithiúnas Dé le gaoth dhóiteach a scriosfar na daoine a shéanann slí Dé go deonach, agus a úsáideann a gcuid buanna nádúrtha chun oilc (11-12, 22). Cruthaíonn an fáidh íomhá scanrúil de scaoileadh an chruthaithe. Cuireann Dia an obair chruthaitheach a chonacthas ag tús Gheinisís ar chúl. Éiríonn an domhan mar a bheadh ‘folús’ ann, gan solas (23). Coinnítear siar an solas; critheann na sléibhte; téann daoine agus an éanlaith as amharc; tá an dúiche choillteach agus na bailte uile imithe (23-26). Tá gealán dóchais le feiscint i véarsa 27 sa chuma nach maireann breithiúnas go brách. Ach fós féin, is é dorchadas iomlán an radharc deireanach a chuirtear ós ár gcomhair(28).

Agus í ag iarraidh míniú a thabhairt ar an dearcadh áirithe seo ar an mbreithiúnas, is é a deir Kathleen M. O’Connor ná: ‘Ar bhonn diaga, polaitiúil agus sóisialta, b’ionann ionradh na mBablónach ar Iúdá agus ar Iarúsailéim agus deireadh an domhain, chomh maith le cliseadh an tseanoird a bhí ar bun ag an bpobal. Leanann sí uirthi: ‘Ba chomhaltas orgánach agus imspeách é an domhan, na hainmhithe agus na cathracha le chéile, agus is é aimhleas daonna i bhfoirm an YHWH a mhíll é’². De réir an dearcadh bhíobalta, is é pobal atá i gceist leis an domhan agus a bhfuil ann. Ceann de na botúin is mó inár gcultúr is ea an deighilt a dhéanaimid idir an daonnacht agus an chuid eile den chruthú. Ba dhóigh leat ón téarma ‘an timpeallacht’ go fiú gur aonad ar leith sinne, agus go bhfanann gach aon rud eile ‘lasmuigh’.

Sa chuntas a thugann Geiniseas ar an gcruthú, cruthaítear daoine i gcomhairsir leis na hainmhithe (Geiniseas 1:24-31). Sa sliocht seo, tugtar breithiúnas ar gach aon rud le chéile. Tá ról lárnach ag daoine, a bhfuil dualgais agus pribhléidí áirithe orthu, i bhforbairt agus i gcothabháil folláine an domhain. Nuair a theipeann orainn, fulaíngíonn an cruthú uile. Dá bhrí sin, “tá an dúlra féin ag tnúth go díocasach le foilsíú chlann Dé” (Rómhánaigh 8:18-23). Tá an dá thaobh ar an ordú a thuigtear as seo; a bheith ag cumailt ‘leis an snáithe’ i gcuaspóirí slánaithe Dé, agus a bheith ag iarraidh na speicis éagsúla a chruthaigh sé a shábháil; agus chun tiontú ón sotal agus ón íolacht a thuileann a bhreithiúnas .

Tá sampla den bhunchiall a bhaineann le hólacht mar adhradh Dé i gcruth créatúir nádúrtha seachas é a adhradh ina fhíorchruth mar Chruthaitheoir Grámhar Uilechumhachtach in Eaxodus 32:7-14. Léiríonn Leabhar na Salm 14 fairsinge agus doimhneacht an chorbaidh dhaonna. Léiríonn an dá shliocht as an Tiomna Nua obair iontach ghrá slánaithe Dé. Baineann Lúcas 15:1-10 le slánú daoine. Ach braitheann a argóint ar luach gan iomardú ar rudaí atá cailte. Gan an foshuíomh sin a bheith ann, ba laige i bhfad na fáthscéalta. Don leath eile, ceapann cuid mhór daoine gur bheag tábhacht a bhaineann le díothú na speiceas nádúrtha. Maidir le pleanáil, is minic a thugtar an bharraíocht bhéime don eacnamaíocht seachas don éiceolaíocht. Mar thoradh ar an dearcadh seo, táimid ag maireachtáil i gcomhairsir leis an séú díothú mór i stair an domhain – agus an chéad cheann a chruthaigh an cine daonna. Deirtear go bhfuil an ráta reatha díothaithe thart ar 100 nó 1,000 uair níos airde ná an leibhéal nádúrtha³. Cabhróidh tuiscint níos doimhne ar luach chruthú Dé linn aithreachas a dhéanamh ar an bhfaillí fhuarchróich .

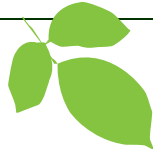
² Kathleen M. O’Connor, ‘Jeremiah’, *The Oxford Bible Commentary* (Oxford University Press, 2001), 494.

³ David Chandler, ‘Over the Edge?’, *A Rocha* 32, Spring, 2010, lth. 12-13. Tagraíonn an t-alt seo do Johan Rockström et al., ‘A Safe Operating Space for Humanity’, *Nature* 461:24 Meán Fómhair 2009, lth. 472-475. Féach chomh maith Sean McDonagh SSC, *The Death of Life: The Horror of Extinction* (Dublin: The Columba Press, 2004), 9-11.

Seachtain 3: Iarbheartaí Sainte agus Ainchirt

19 Meán Fómhair – 16^ú Domhnach i ndiaidh na Tríonóide (20 ó cheart)

Amós 8:4-7	
Leanúnach Irimia 8:18-9:1 Leabhar na Salm 79:1-9	Bainteach le hábhar Amós 8:4-7 Leabhar na Salm 113
1 Tiomóid 2:1-7 Lúcás 16:1-13	

 [Grant Williamson](#)

Sa chás seo, feictear trádálaithe neamhthrócaireacha agus mímhacánta i mbun scrios a thabhairt anuas ar dhaoine bochta agus soghonta. Tugann roinnt tráchtairí le tuiscint go m'fhéidir gur tugadh grán ar iasacht do na boicht, ag cruthú sclábhaithe i ndaorbhroid an fhéich. Ar aon chuma, caitheadh le táirgí agus le daoine mar a bheadh foinsí airgid⁴. Ba bheag foighne a bhí ag na trádálaithe seo d'iallacha spioradálta ar a gcuid gnótha (5a). Rinne siad calaoid trína bheith ag fású praghas agus líonta (5b). Mar bharr ar an donas, ba dhrochtháirgí a bhí á ndíol acu, lochtach go dtí an pointe nárbh fhéidir aon úsáid a bhaint astu (6). Cé gur minic gur ábhar misnigh do dhuine (7) é fios a bheith aige gur cuimhin le Dia é, breithiúnas agus rabhadh is ea a léiríonn sé anseo.⁵

Mar thoradh ar an eacnamaíocht dhomhanda atá linn ar na saolta seo, fágann cleachtais thrádála santacha go mbíonn idir daoine agus speicis nádúrtha eile thíos leis. Déanann díothú na bhforaoisí báistí trópaiceacha slad ar chiníochas bundúchasacha agus ar fhiabheatha araon. Bagraíonn trádáil an eabhair agus trádáil fheoil toir ar eilifintí agus ar phríomhaigh. Scriosann daoine foraoisí ar uairibh nuair a thagann orthu a bheith gan talamh agus gaoch acu dá bharr ar chrainn a dhó chun go mbeadh páiste talún acu a ligfeadh dóibh bia a chothú dá gclanna. Is rómhinic gurb é an t-éileamh ar ábhar agus ar tháirgí ó thíortha saibhre is cúis le córais faoina bhfaightear brabach ar dhaoine agus ar an dúlra. Cuirtear i gcás, leanann díothú na mangróbh trópaiceacha an t-éileamh doshásta, an lon craois atá againn chun cloicheán; bagraíonn monarchana iascaigh ar muir ar dheilfeanna agus ar albatrais. Ní féidir mar sin daorbhroid na mbocht, dála an chórais a cháin Amós lena linn, a dheighilt ó dhíothú na speiceas agus na gcóras éiceolaíoch. Seachas a bheith in ísle brí faoi, ag mothú ciontach amháin, is féidir linn gníomhú ar bhonn praiticiúil agus ar bhonn polaitiúil i dtreo slí thrádála a fhanann dílis dá freagracht as an timpeallacht.

Cuireann [Leabhar na Salm 113:7](#) i gcuimhne dúinn go mbaineann fóirithint na mbocht le Misean Dé. Meabhraíonn [1 Tiomóid 2:1-7](#) dúinn gur cheart go mbeadh paidreacha na heaglaise domhanda ina scóip. Téann an phaidir a chuirtear leo siúd atá i gceannas leis an 'súil go [bhféadfadh cách a] saol a thabhairt go diaganta cráifeach faoi shuaimhneas agus faoi shíocháin' (2). Is gá timpeallacht shláintiúil agus sochaí chóir a bheith ann chun go mbaintear an sprioc uasal seo amach.

[Ardaíonn an fáthscéal in \[Lúcás 16:1-8a\]\(#\)](#) (nó le míniú féideartha eile, in 16:1-7 le tráchtairí ó Íosa i véarsa 8 chomh maith le véarsa 9) roinnt mhaith ceisteanna mar le tuiscint agus ateangaireacht. Ach ar a laghad, múineann sé go maireann tionchar na húsáide a bhainimid as ár gcuid acmhainní go brách (9).⁶ Is féidir na seanfhocail a chuirtear le véarsaí 10-13 a chur in oiriúint go héasca do phlé comhaimseartha ar chórais éiceolaíoch. I ndeireadh na dála, b'fhéidir gur cheart go gcuirfeadh an brón atá le braistint in Irimia 8:18-9:1 sinn ag machnamh ar dhoimhneacht ár ndobrón féin i dtaobh ídiú an chruthaithe. Tá ráite ag roinnt cheana gurb é dobrón Dé féin a léirítear sa sliocht áirithe seo.⁷

⁴ Féach Donald E. Gowan, 'The Book of Amos', *The New Interpreters' Bible* (Nashville, TN: Abingdon Press, 1996) lth. 416;

Francis I Andersen agus David Noel Freedman, 'Amos', *Anchor Bible* (New York: Doubleday, 1989) lth. 801, 804.

⁵ Ní léir cén bhrí atá le 'the pride of Jacob'. Féach 6:8. D'fheadfaí gur íoróin atá i gceist, d'fheadfaí gur teideal eile do Dhia atá ann, nó tagairt don tír tairngire go fiú. Féach Gowan, lth. 417.

⁶ Fred B. Craddock, *Lucas* (Louisville: John Knox Press, 1990) lth. 190.

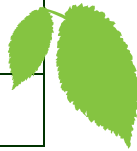
⁷ Patrick D. Miller, 'The Book of Jeremiah', *The New Interpreters' Bible* (Nashville, TN: Abingdon Press, 2001) lth. 648.

Seachtain 4: Ainmhian Airgid agus a hIarbheartaí

26 Meán Fómhair – 17^ú Domhnach i ndiaidh na Tríonóide (21 ó cheart)

Amós 6:1a, 4-7	
Leanúnach Irimia 32:1-3a, 6-15 Leabhar na Salm 91:1-6, 14-críoch [91:11-críoch]	Bainteach le hábhar Amós 6:1a, 4-7 Leabhar na Salm 146
1 Tiomóid 6:6-19 Lúcás 16:19-críoch	

 [Matthieu Aubry](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

Tugann Amós 6:1a, 4-7 cuntas dúinn ar logha gan chosc. Déantar leapacha ar a luíonn na daoine seo go fiú as na hábhair is costasaí dá bhfuil le fáil. Bíonn réim bhia acu a chuimsíonn bia nach mbeadh riamh ar chumas na ngnáthdhaoine teacht air. Ligeann a gcuid ollmhaitheas dóibh taitneamh a bhaint as ceol den scoth. Tá an ghráin acu ar chupáin, agus mar sin, ólann siad as babhlaí. Níl cosmaid ann nach bhfuil siad in acmhainn é a cheannach.

An ndaortar iad toisc go mbaineann siad taitneamh as sólaistí an tsaoil? Ní dhaortar. Is é a thugann breithiúnas orthu ná go gcliseann orthu dobrón a chur orthu féin de bharr an scriosta atá ag imeacht ar a bpobal (6). Mar thoradh air seo, beidh siad mar an gcéad dream a chuirfear amach ar deoraíocht, agus beidh a meath sa todhchaí ina chodarsnacht ghéar lena shócúlacht gan chosc sa tseanaimsir (7).

Is cathú ar leith é bogás dóibh siúd a mhaireann i gcompord. D'fhéadfaimis titim i leisce a deireann linn go bhfuil gach rud i gceart— cé go bhfuil an tromlach de dhaoine an domhain, chomh maith leis na líonta ollmhóra de chréatúir fhiáine, ag maireachtáil ar éigean. Is é an céim tosaigh don saibhir ná cluasa a thabhairt do ghuth Dé, agus súile a oscailte don domhan mórthimpeall orainn.

Tá stáitse eile ar a gheobhfaí tuiscint ar an dearcadh diaga i dtaobh sealbh le fáil in Irimia 32:1-3a, 6-15. Ní raibh mórán d'ionchais i ndán don fháidh ná d'Iarúsailéim. Bhí an chathair faoi léigear, agus bhí Irimia á choimeád mar phríosúnach ag an Rí Zidiciá. I rith sosa sa bhac míleata b'fhéidir, tagann col ceathrar le hIrimia chuige le moladh gnó. Tugtar tairiscint dó paiste talún a cheannach ina bhaile dúchais. Cruthaíodh dlíthe maoinne Iosrael ag an am (féach Léivitic 25:25) chun bearnaí móra idir an tsaibhir agus an daibhir a sheachaint, agus chun oidhreacht na clainne a chosaint. De réir na ndlíthe seo, iarradh ar Irimia gort a cheannach ón uncail. In ainneoin na gcúinsí éiginnte dó féin agus don chathair, aontaíonn sé a leithéid a dhéanamh.

Is é an tábhacht a bhaineann leis seo ná an tslí ina léiríonn sé muinín Irimia as pleananna Dé don todhchaí. Cé go raibh breithiúnas Dé tuartha aige roimhe sin, bhí fíis aige ag an am céanna ar an slánú i ndiaidh na tubaiste. B'fhéidir gur mar a chéile linne é. Gheobhadh duine a ghabhann leis an dearcadh bíobalta ar an domhan a bheith diúltach i dtaobh an bláthaithe éiceolaíoch, fad agus a mhaireann riail na sainte corparáidí agus na sainte indibhidiúil. Ach geallann Dia chomh maith clár an domhain a athnuachan. Is é atá i gceist leis an saol a dhéanamh le muinín as todhchaí Dé ná saol a dhéanamh anois i mbun oibre ar shlánú na speiceas agus na timpeallachta, le muinín as cumhacht sábhála Dé.

Tugann 1 Tiomóid 6:6-19 rabhadh ar an gcontúirt a bhaineann le saibhreas a bheith ag duine mar sprioc shaoil. Ba cheart dúinn ina áit é a bheith mar sprioc againn a bheith sásta (6-9). Ach braitheann an córas eacnamaíoch reatha ar éileamh doshásta agus ar thomhaltas gan chosc chun fás eacnamaíoch a chothabháil. Tarraingeoidh fealsúnacht mar é, ar domhan nach bhfuil ach acmhainní teoranta air, bochtaineacht agus scrios cultúr daonna agus speiceas nádúrtha. Seachas a bheith ag díriú ar níos mó agus níos mó, moltar don saibhir a chuid saibhris a úsáid ar shlí chruthaitheach agus ar shlí fhlaithiúil, ag coimeád le dearcadh ar an saol a bhfuil Dia ar lár aige (17-19).

Ar deireadh, tugann Lúcás 16:19-críoch rabhadh atá cosúil leis seo. Léiríonn an duine saibhir na tréithe ar fad a cháineann 1 Tiomóid: móiréis, agus an tóraíocht ar an saol a bhfuil ollmhaitheas agus aosáid leithliseach mar bhonn aige. Déanann sé neamhshuim den fhear bocht ag a gheata le linn a shaoil. Tar éis bháis dó, agus a mhalairt scéil ar fad eatarthu, breathnaíonn sé ar Lazaras mar a bheadh íochtarán gur féidir glaoch air chun a chuid fulaingthe féin a laghdú (24, 27). Bhí sé de cheart aige cluas a thabhairt do bhriathar Dé chun treoracha a fháil ar conas a dhearcadh leithliseach agus fuarchróich a athrú. Mura n-éistfeadh sé le briathar Dé, ní hamhlaidh go bhfuil leigheas eile ar an scéal.

Seachtain 5: Lá le Naomh Proinsias / Altú an Fhómhair

3 Deireadh Fómhair – 18^ú Domhnach i ndiaidh na Tríonóide (22 ó cheart)

Leanúnach Leabhar na nOlagón 1:1-6, Leabhar na nOlagón 3:19-26 nó Leabhar na Salm 137 [137:1-6]	Bainteach le hábhar Habacúc 1:1-4; 2:1-4 Leabhar na Salm 37:1-9
2 Tiomóid 1:1-14 Lúcas 17:5-10	

[Howard Stanbury](#)

Níl sé ró-éasca na léamha thuasluaite a chur i bhfeidhm ar an bplé seo ar an éiceolaíocht gan dul i muinín na teibíochta. Mar sin, moltar anseo thíos dhá fhéidearthacht eile ón leicseanár ina n-áit.

Lá le Naomh Proinsias (4 Deireadh Fómhair)

Galataigh 6:14-críoch, Lúcas 12:22-34

Míníonn Íosa in Lúcas 12:22-34 nach bhfuil gá le dearcadh imníoch agus fós, nach bhfuil ciall leis. Is é an tátal atá le baint amach as a chuid cainte i dtaobh na n-éan agus na mbláthanna ná gur chruthaigh Dia domhan atá cairdiúil. Ar an iomlán, feidhmíonn an córas éiceolaíoch ar shlí a chinntíonn go gcomhlíontar riachtanais na gcréatúr ar fad. Is féidir ár ndúshlán a roinnt ina dhá chuid: ar an gcéad dul síos, caithfimid maireachtáil le muinín as soláthar Dé; ina dhiaidh sin, caithfimid cur in aghaidh gothaí agus gníomhartha a thiocthadh salach ar aire dheonach Dé. Ceann amháin de na slite ina gcuirtear isteach ar sholáthar aithriúil Dé is ea an meascán den tsaint, den éagóir agus den leibéis dhaonna. Ceann eile is ea tionchar na ngníomhartha agus na bpolasaithe a scriosann speicis nádúrtha agus a ngnáthóga. Déantar díchumadh ar chuspóirí Dé nuair a bhíonn trádáil éagórach, nuair a ligtear do thionscail thruaillitheacha, agus nuair a fhaightear brabach ar oibrithe go neamhchóir.

Is é an gaisce a rinne Naomh Proinsias i ndiagacht agus i spioradáltacht na haire éiceolaí ná scaipeadh na físe a bhí aige ar dhaoine agus ar an gcruithí uile mar chlann amháin. D'fhéach sé ar chréatúir bheo, ar an timpeallacht agus ar an mbás féin mar a bheadh deartháireacha agus deirfiúracha leis. Ba cheart go dtuigfí an fhís seo i gcomhthéacs na dúthrachta a rinne sé do Chríost, a bhfuil eiseamláir de le fáil in Galataigh 6:14. 'Bhí iarracht den chéasadh i gcaidreamh Phroinsis leis an nádúr. Rinne sé giolla Críostúil de féin, agus é ag freastal ar an nádúr.'⁸

Altú an fhómhair

Deotranaimí 26:1-11; Leabhar na Salm 100; Filipigh 4:4-9 or Apacailipsis 14:14-18; Eoin 6:25-35

Ba shlí é ofráil na dtorthaí (Deotranaimí 26:1-11; féach chomh maith Eaxodus 23:19; Deotranaimí 18:4) chun aitheantas a léiriú gur le Dia an talamh, agus gur bhronntanas uaidh a thoradh. Thug an t-athachtú ar scéal Iosrael féith stairiúil don bhronntanas. Bhí Iacób – an tAramach 'deorach', nó 'cailteach', nó 'réidh le cailleadh' go fiú – tar éis pobal a thabhairt ar an saol a bhí saortha ón daorsmacht, agus ar bronnadh talamh bhreá thorthúil orthu ar ball. Caithfimidne chomh maith Dia a adhradh mar thabharthóir bronntanas, fisiceacha agus spioradálta araon; mar thabharthóir fhómhar na talún agus na farraige, agus mar thabharthóir na dtorthaí ar fad ar ár saothar do Dhia. Is tús maith é an spiorad buíoch seo do shaol a chaitheamh ar aire an domhain agus a maireann ann, idir daoine agus beithígh.

Tugann Filipigh 4:4-9 sinn i dtreo saoil atá dírithe ar Dhia, agus a bhraitheann ar Dhia. agus leads us towards a life oriented towards God and dependent to God. Ba cheart go dtabharfadh spiorad caoin agus sámh dúinn chun saoil a dhíríonn ar aire agus ar thuiscint chruthú Dé.

Seasann Eoin 6:25-35 go daingean ar an bprionsabal gur cheart tosaíocht a thabhairt do chaidreamh a chruthú le Dia i gCríost, le muinín as agus spleáchas air. Ba cheart dóibh siúd a bhféachtar orthu mar 'Chríostaithe Gorma', daoine gur mhaith leo a bheith freagrach as an gcóras éiceolaíoch ina saol, cuimhneamh ar an bpointe, ní hamháin go bhfreastalaímid ar Dhia a shlánóidh sinn ó olc, ach gurb é Cruthaitheoir agus Slánaitheoir an domhain seo. Agus sinn ag obair le daoine eile ar son chúis choiteann chruthú Dé, caithfimid meabhrú dúinn féin mar Chríostaithe gurb é Íosa Críost Tiarna agus Slánaitheoir an domhain, agus gurb é a ghlóire siúd a chaithfimid a lorg. Galataigh 6:14. 'Bhí iarracht den chéasadh i gcaidreamh Phroinsis leis an nádúr. Rinne sé giolla Críostúil de féin, agus é ag freastal ar an nádúr.'⁹

⁸ H. Paul Santmire, *The Travail of Nature: The Ambiguous Ecological Promise of Christian Theology* (Philadelphia: Fortress Press, 1985) lth. 111 (tá an bhéim sa bhunleagan). Féach chomh maith an chuid eile den rannóg, lth. 106-119.

